

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาครู และ โรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูใช้แนวการวิจัยเชิงคุณภาพโดยประสมประสานการวิจัยสำรวจ (Survey research) การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) และกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดำเนินงานในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนามาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาครูและผู้บริหาร โรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาบทเรียนและความคิดสะท้อนของครูในการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและ โรงเรียนของ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา ได้นำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการและขั้นตอนของเคมมิส และแมคแทกการ์ต (Kemmis Mctaggart, 1990) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติและติดตามผล และการสะท้อนผลมาประยุกต์เป็นวิธีการในการดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัย มีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน คณะนักวิจัยร่วมกันวางแผนในการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัย โดยการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักวิจัยจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการ

สอน การนิเทศและการศึกษาปฐมวัย ประเด็นที่สร้างความเข้าใจ ครอบคลุมเรื่องบทบาทของการมีส่วนร่วมในการผลิตครู พัฒนาคูและบุคลากรของโรงเรียน เรื่องแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช พุทธศักราช 2546 เรื่องแนวคิดและกระบวนการวิจัยปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม เรื่องแนวคิดและกระบวนการวิจัยพัฒนา และเรื่องกรอบและกระบวนการวิจัยตามโครงการ

เมื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันแล้ว จึงร่วมกันพิจารณากำหนดข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ต้องการใช้ศึกษาเพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัย กำหนดวันเวลาที่จะจัดประชุมเพื่อพัฒนาเกณฑ์

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติและติดตามผล คณะนักวิจัยจัดประชุมพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยมีคณะนักวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ คือ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศ และด้านการศึกษาปฐมวัย ร่วมกับคณะนักวิจัยจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ขั้นที่ 3 การสะท้อนผล/ปรับปรุง คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์มาตรฐานในด้านความสมเหตุสมผล ความครอบคลุม ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติและการเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาชีพ และผู้เกี่ยวข้อง แก่ใจส่วนที่ไม่พอใจหรือไม่เหมาะสมจนได้เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัยฉบับสมบูรณ์ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ด้าน 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ 60 เกณฑ์การประเมิน

ส่วนที่พัฒนา มีดังนี้

- ด้านการบริหารจัดการ พัฒนามาตรฐาน 1 ตัวบ่งชี้ 4
- ด้านวิชาการ พัฒนามาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ 1 มาตรฐาน 3 ตัวบ่งชี้ 1,2,4
- ด้านบุคลากร พัฒนามาตรฐาน 6 ตัวบ่งชี้ 5

ระยะที่ 2 การอบรมและพัฒนาครูในโรงเรียน

2.1 การวางแผน คณะนักวิจัยของโรงเรียนร่วมกันพิจารณาการจัดกิจกรรม

พัฒนาคูและโรงเรียน โดยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัย ปรากฏว่าโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พิจารณาเลือกการพัฒนาตนเองเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเกิดชุมชนวิชาชีพ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณะครูในโรงเรียน ซึ่งหัวข้อและรูปแบบการพัฒนาตนเองที่นำเสนอมานั้น เป็นหัวข้อที่โรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาให้ได้ตามเกณฑ์

มาตรฐาน และสามารถดำเนินการได้ ณ ช่วงเวลาของการทำวิจัย คือ คณะครูสามารถร่วมการพัฒนาคนได้อย่างน้อย 1-2 คน แล้วนำผลการเรียนรู้มาถ่ายทอดในรูปแบบที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีภารกิจให้โรงเรียนเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาได้เข้าฝึกประสบการณ์ตลอดทั้งปีการศึกษา ดังนั้นการเปิดโรงเรียนตลอดปีการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่เอื้อให้งานตามภารกิจดำเนินไปอย่างราบรื่น ครูบางคนจำเป็นต้องหมุนเวียนไปพัฒนาคนแล้วกลับมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมมา การแบ่งครูบางคนไปอบรม ทำให้มีคณะครูอีกจำนวนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ปกติโดยเฉพาะหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับปฐมวัย

คณะครูได้พิจารณาเลือกเรื่องราวที่ต้องการพัฒนาคนและกำหนดเวลาการอบรมไว้ดังนี้

1. เรื่องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เช่น

1.1) การจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอร์รี่ กำหนดการอบรมระหว่างเดือนมีนาคม 2549-มิถุนายน 2549 เป็นต้น ใช้รูปแบบศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากเทพบันทึกภาพและเรื่องราวการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยแบบมอนเตสซอร์รี่ จากเอกสารและจากฝึกปฏิบัติจากอาจารย์และเพื่อนครูที่ไปศึกษาดูงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่ เป็นการอบรมคณะครูทั้งโรงเรียน

1.2) อบรมเชิงปฏิบัติเรื่อง โรงเรียนเพื่อนเด็กระหว่างเดือนพฤษภาคม 2549 ครูเข้าอบรม 2 คนแล้วนำกลับมาถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนครูทุกคนด้วยวิธีบอกเล่าอย่างไม่เป็นทางการแล้วสำเนาเอกสารจากงานอบรมให้คณะครูทุกคน

2. เรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชนวิชาชีพ คณะครูพิจารณาที่จะพัฒนาคนด้วยวิธีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ด้วยเหตุผลว่าเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะการบริหารจัดการให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูมาก่อนแล้วตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 และมีประสบการณ์จัดชุมชนวิชาชีพ จนประสบความสำเร็จ จะไปศึกษาดูงานประมาณต้นเดือนกันยายน 2549 เพราะเป็นช่วงที่โรงเรียนสาธิตไม่มีภารกิจใดตามปฏิทินงาน และโรงเรียนวัดพระมหาธาตุเต็มใจต้อนรับและพร้อมจะจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมด้วยในเวลาดังกล่าว

2.2 การปฏิบัติและติดตามผล คณะครูผู้เป็นนักวิจัยของโรงเรียนได้ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคนตามเรื่องที่วางแผนไว้ทั้ง 2 เรื่อง คือเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมอนเตสซอร์รี่ในเดือนมีนาคม 2549 และเรื่องส่งเสริมชุมชนวิชาชีพสำหรับการพัฒนาคนเรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่ มีรูปแบบอบรมปฏิบัติการ วิทยากรคือผู้ช่วยศาสตราจารย์บุบผา เรื่องรองและอาจารย์ศรีสุตา ธิดิโสภี เป็นวิทยากรใช้วิธีการสาธิตในการปฏิบัติ บรรยาย และศึกษาจากเทพ

บันทึกภาพ (VEDIO เรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่ของโรงเรียนอนุบาลกรแก้ว เขตคูสิต กทม.)

2.2.2 ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง จากเอกสารสำเนาบทความเรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช และจากหนังสือเรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่เขียนเรื่องโดย รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์

2.2.3 ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากอาจารย์กิติยา แก้วเอี่ยม และอาจารย์วิศา แซ่เต้ ซึ่งเป็นผู้สอนและทดลองปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่ ชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 และอนุบาลปีที่ 2/2 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

หลังการอบรมคณะนักวิจัยได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะครูโรงเรียนสาธิตที่มีต่อการอบรมโดยกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมสาระที่กำหนดการจัดอบรม

ส่วนการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง โรงเรียนเพื่อนเด็ก มีคณะครู 2 คน เข้าอบรมตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ แล้วนำผลการเรียนรู้มาถ่ายทอดประสบการณ์อย่างไม่เป็นทางการ พร้อมสำเนาเอกสารประกอบการอบรมให้คณะครูทุกคนตามที่วางแผนไว้

ส่วนการศึกษาดูงานเรื่องการส่งเสริมชุมชนวิชาชีพของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ คณะครูได้เข้าศึกษาดูงานในวันที่ 6 กันยายน 2549 เป็นไปตามกำหนดการไว้แล้วให้คณะครูสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยการบันทึกผล แล้วนำเสนอเป็นแบบแผนผังความคิด พร้อมจัดเป็นนิทรรศการ

2.3 การสะท้อนผล คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาผลการอบรม และการศึกษาดูงานพบว่าคณะครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีความกระตือรือร้นร่วมมือประสานใจ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและพร้อมจะนำผลกลับมาพัฒนาโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูระดับปฐมวัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยในระยะที่ 1 การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพระดับปฐมวัยได้เกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ มีเกณฑ์มาตรฐานย่อย 1 เกณฑ์ ดังนี้
มาตรฐาน 1 โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีตัวบ่งชี้คือ

1. วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และแผนของโรงเรียนที่เอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์

2. บุคลากรมีความรับผิดชอบและพัฒนาตนในหน้าที่ของกระบวนการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. โรงเรียนจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมตาม
โครงการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4. ใช้ระบบ ICT สนับสนุนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้และ
การศึกษาค้นคว้า

5. การนิเทศ ติดตามประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครู

2) ด้านวิชาการ มีเกณฑ์มาตรฐานย่อย 4 เกณฑ์ ดังนี้

มาตรฐาน 2 โรงเรียนเป็นผู้นำในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ความก้าวหน้าในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยใน

ระยะ 5 ปี

2. คุณลักษณะของผู้เรียนตามเป้าหมาย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการใช้หลักสูตร

4. การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตรของโรงเรียน

มาตรฐาน 3 การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ มีเกณฑ์มาตรฐานย่อย 1 เกณฑ์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครู มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

1.1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและแผนของโรงเรียนที่เอื้อประโยชน์

ต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2) บุคลากรมีความรับผิดชอบและพัฒนางานในหน้าที่ของกระบวนการ

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.3) การจัดทรัพยากรสนับสนุนกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ของโรงเรียน

1.4) การใช้ระบบ ICT สนับสนุนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้

และการศึกษาค้นคว้า

- 1.5) การนิเทศ ติดตามประเมินและปรับปรุงกระบวนการฝึก
 ประสพการณ์วิชาชีพครู
- 1.6) ความก้าวหน้าในการพัฒนาการบริหารจัดการของโรงเรียนไปสู่
 องค์กรแห่งการเรียนรู้
2. ด้านวิชาการ มีเกณฑ์มาตรฐานย่อย 4 เกณฑ์ ดังนี้
 มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนเป็นผู้นำในการพัฒนาและใช้หลักสูตรการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ
- 2.1) ความก้าวหน้าในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรการศึกษา
 ปฐมวัยระยะ 5 ปี
- 2.2) คุณลักษณะของผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร
 2.3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการใช้หลักสูตร
 2.4) การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตรของ
 โรงเรียน
- มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ.
 การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ
- และบริบทของโรงเรียน
- 3.1) การพัฒนานวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
 3.2) แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้
 3.3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน
 ตามเป้าหมาย
- 3.4) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน
 3.5) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 3.6) การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
 3.7) คุณลักษณะของนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน
 3.8) การนำนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ที่ครูพัฒนาขึ้นมาใช้ใน
 กระบวนการฝึกประสพการณ์วิชาชีพครู
- มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนเป็นแบบอย่างของชุมชนวิชาชีพมี 3 ตัวบ่งชี้ คือ
- 4.1) นโยบายและแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดชุมชนวิชาชีพ
 4.2) ความหลากหลายและต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมชุมชนวิชาชีพ
 ครูต่อชุมชนวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีการสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 5.1) การทำวิจัยร่วมกัน
 - 5.2) การนำผลงานวิจัยที่ทำร่วมกัน ไปพัฒนาวิชาชีพครู
 - 5.3) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3) ด้านบุคลากรมีเกณฑ์มาตรฐานย่อย 1 เกณฑ์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 6 โรงเรียนมีครูชั้นวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 6.1) ความรู้ความสามารถด้านวิชาการและวิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับ
 - 6.2) ทักษะในการสอน การวิจัยและการแก้ปัญหาให้นักเรียน
 - 6.3) การประเมินและปรับปรุงงานในความรับผิดชอบ
 - 6.4) จริยธรรมแห่งวิชาชีพครู
 - 6.5) การพัฒนาตนทันต่อความก้าวหน้าแห่งวิชาชีพครู
- 4) ด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียน มีเกณฑ์มาตรฐานย่อย

1 เกณฑ์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 7.1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพครูของนักศึกษา
 - 7.2) การจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาตามหลักสูตรและความต้องการของนักศึกษา
 - 7.3) การจัดกิจกรรมพัฒนาด้านจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
 - 7.4) การนิเทศติดตามและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- อย่างเป็นกัลยาณมิตร

7.5) ความเป็นครูที่มีประสิทธิภาพของนักศึกษา

2. ผลการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นผลการพัฒนาครูและโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 การสรุปบทเรียนที่เรียนรู้ของนักวิชาการสรุปภาพความสำเร็จของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู หลังจากการพัฒนาไปสู่เกณฑ์มาตรฐานแล้ว ขอนำเสนอดังต่อไปนี้

1) ผลการสำรวจบริบทของโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูผลจากการสำรวจบริบทพบว่า ประเด็นที่โรงเรียนมีหรือปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ จำนวน 36 ข้อ ประเด็นเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการ การบริหารงานด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการเป็นครูที่เป็นแบบอย่างด้านวิชาการและวิชาชีพ ส่วนประเด็นที่โรงเรียนมีแต่ปฏิบัติไม่ได้ตามเกณฑ์ จำนวน 13 ข้อ เป็นประเด็นการจัดกิจกรรมการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนครบทุกด้าน โรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีการสร้าง และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน และประเด็นที่โรงเรียนไม่มีหรือไม่ได้ปฏิบัติ จำนวน 11 ข้อ เป็นประเด็นที่โรงเรียนเป็นแบบอย่างของชุมชนวิชาชีพ ครูมีผลงานที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าแห่งวิชาชีพครูมีผลงาน ซึ่งได้รับการเผยแพร่อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลสภาพความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพครูของนักเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาด้านจริยธรรมแห่งวิชาชีพครูให้กับนักศึกษา และการมีข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แห่งวิชาชีพครูของนักศึกษา

2) ผลการจัดทำแผนพัฒนา/แผนปฏิบัติไปสู่เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน ผลการจัดทำแผนพัฒนาและปฏิบัติการได้แผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ 1 แผน ประกอบด้วยกลยุทธ์ การพัฒนา 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์เรียนรู้ร่วมกัน กลยุทธ์เชิงวิชาชีพ และกลยุทธ์ครูปรึกษาสามารถ และนำแผนกลยุทธ์ดังกล่าวปฏิบัติการ โดยกำหนดกิจกรรมในการดำเนินการพัฒนาเป็นรายปี ตามความสำคัญของปัญหาและตามความต้องการของโรงเรียนและพบว่ากลยุทธ์เรียนรู้วิชาชีพ เป็นความสำคัญลำดับแรกที่ต้องพัฒนา

3) ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาครูและโรงเรียน พบว่า ครูที่เข้ารับการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างของชุมชนวิชาชีพ มีความเห็น ดังนี้

1. กัลยาณมิตรร่วมวิชาชีพ (Collegiality) บุคลากรภายในโรงเรียนพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งโรงเรียนหลักสูตร เทคนิควิธีสอน การบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรม การวัดผลและประเมินผล โดยนำสิ่งเหล่านี้มาพิจารณาทบทวน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การบันทึกการประชุมทุกครั้งเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ชุมชนของผู้รักการเรียนรู้ (Community of Learner) บุคลากรทุกคนมีบทบาท ทั้งเป็นผู้สอนและผู้เรียนในเวลาเดียวกันทุกคนต่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สิ่งที่ได้ค้นพบเพื่อพัฒนาการทำงานของตน/องค์กรทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้ค้นคว้าสิ่งต่าง ๆ ตลอดเวลาเป็นการพัฒนาตนเองและเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร

4) บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการดำเนินงานวิจัยตามโครงการ แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เป็นการพัฒนาการศึกษาที่มีผลในระยะยาว สามารถพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างความร่วมมือให้แก่คณะครูในโรงเรียนกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้ (2) ด้านระบบการวิจัยควรมีเป้าหมาย แผนงาน และการมอบหมายงานที่ชัดเจนควรมีการกระจายงานให้ทั่วถึง และทุกคนทุกฝ่ายหรือผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เต็มศักยภาพ และ (3) ด้านกระบวนการผลิตและพัฒนาครู โรงเรียนและชุมชนยังคาดหวังในการผลิตครูของมหาวิทยาลัย ยอมรับและมีความเชื่อมั่นในบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเพื่อให้ได้นักศึกษาวิชาชีพครูที่มีคุณภาพ การทำงานในลักษณะนี้ก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูในโรงเรียนกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย การผลิตครูในอนาคตจะต้องเป็นการผลิตครูที่มีส่วนร่วม ระหว่างสถาบันการผลิตครูกับผู้ใช้ครู จึงจะทำให้กระบวนการผลิตครูมีประสิทธิภาพได้ ครูดี ครูเก่ง คนดี คนเก่ง ตามความต้องการของสังคม มหาวิทยาลัยนั้นจะมีน้ำหนักความรับผิดชอบมากในการสร้างคนดี คนเก่ง เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ส่วนโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างครูดี ครูเก่ง เพราะนักศึกษาได้ฝึกฝนได้ปฏิบัติในบริบทของโรงเรียนที่มีบุคลากร และการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานที่วางเอาไว้

อภิปรายผล

1. ในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูระดับปฐมวัยนี้ เป็นการจัดทำโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของรายงานการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ดำเนินการวิจัยโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี สติชัยภักดิ์ และคณะวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การนิเทศการจัดกิจกรรมเรียนรู้สำหรับเด็กเป็นแนวทางการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน นำมาสังเคราะห์ข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งวิธีการนี้เป็นการดำเนินการโดยใช้ระบบผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Model) ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ ประสบการณ์ ความคิด วิเคราะห์ญาณ และความเที่ยงธรรมของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีประสิทธิภาพ (อาทิตยา ดวงมณี 2540 : 28) เมื่อได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานแล้วได้ร่วมกันพิจารณาทบทวนตรวจสอบซ้ำว่า สารของตัวบ่งชี้สอดคล้องกับเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2546 เน้นตัวบ่งชี้ การจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาและบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นต้น

2. การจัดการศึกษาปฐมวัย มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาการเด็กโดยการจัด ประสบการณ์เด็กผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

3. การพัฒนาวิชาชีพครู เช่น ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมแห่งวิชาชีพ การ เป็นแบบอย่างของครูในโรงเรียน และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

4. การบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแบบอย่างของชุมชนวิชาชีพ

5. หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2546 ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับความ เป็นครูที่มีประสิทธิภาพของนักศึกษา

2. ผลจากการสำรวจบริบทของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่าโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพถึง 36 ข้อ ในด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านวิชาการคือ ในส่วนของหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ การมีครูเป็นแบบอย่างทางด้านวิชาการและวิชาชีพนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนสาธิตมีคณะครูที่เป็นผลผลิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งคณะครุศาสตร์มีภารกิจผลิตครูให้ได้ตามมาตรฐานการผลิตครู เน้นครูมีคุณธรรมและสอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น โดยสำนักงานสถาบันราชภัฏได้กำหนดมาตรฐานการผลิตครูขึ้นในปี 2545 ใช้เป็นแนวทางในการนำหลักสูตรกับสู่การปฏิบัติที่ดี มาตรฐานการผลิตครูที่กำหนดขึ้นนี้ ประกอบด้วยมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ 6 มาตรฐาน มาตรฐานด้านวิชาการ 8 มาตรฐาน (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 2545 :-) ตัวอย่างมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ เช่น มาตรฐาน 1 โรงเรียนมีนโยบายและกลยุทธ์ที่ใช้เป็นทิศทางการบริหารจัดการสอดคล้องกับความต้องการครูของ ท้องถิ่นและประเทศ และมาตรฐานทางด้านวิชาการ เช่น มาตรฐาน 13 มีกระบวนการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพที่เสริมสร้างความเป็นครูที่ดี และครูชั้นวิชาชีพ เป็นต้น ดังนั้นนักศึกษาครูที่เป็นผลผลิตของ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจึงมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการผลิตครูซึ่งมหาวิทยาลัย ควบคุมกำกับกับการประกันคุณภาพไว้ ซึ่งคณะครูโรงเรียนสาธิตเป็นกลุ่มผลผลิตของมหาวิทยาลัย เช่นกัน ย่อมมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการโรงเรียน ด้านวิชาการเพื่อให้โรงเรียนเป็น แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ สำหรับประเด็นที่โรงเรียนปฏิบัติไม่ได้ตามเกณฑ์จำนวน 13 ข้อ คือ โรงเรียนมีระบบฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ การมีนโยบายและแผนซึ่งแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมให้เกิดชุมชนวิชาชีพ โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและงาน ในหน้าที่ของสมาชิกเครือข่ายชุมชนวิชาชีพ เป็นต้น อาจจะเนื่องจากสาเหตุหลายประการ ประการ หนึ่งโรงเรียนมีงบประมาณจำกัด การจัดทำระบบฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการจำเป็นต้องใช้เงิน แต่โรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่นักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นหน่วยงานสังกัดรัฐบาลซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจำกัด ส่งผลปัญหาในการบริหารจัดการปัจจัยเกื้อหนุนสอดคล้องกับการศึกษาของ

อีกประการหนึ่งคือ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนวิชาชีพน้อยและไม่แน่ใจ สัมพันธ์กับความหมายคำว่า ชุมชนวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ สงบ ประเสริฐพันธ์ (2543) ที่ว่า ชุมชนวิชาชีพเป็นคำศัพท์ใหม่ในวงการศึกษานี้

3. การจัดกิจกรรมพัฒนาครู โรงเรียนสาธิตได้เลือกจัดกิจกรรมการอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นความรู้ที่สำคัญ สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (นิสสากร พิมพ์ทอง 2542 : 2) ว่า การพัฒนาครูปฐมวัย เพื่อให้เป็นบุคคลสำคัญที่จะนำเอาวิทยาการใหม่ ๆ มาสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Know ledge Based Society) ครูควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพราะการพัฒนาตนเองจะร่วมให้ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถ และประสบการณ์ให้แก่ครู อันจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต (2545 : 122) แสดงทัศนะไว้ว่า การพัฒนาครูจะทำให้ครูปฐมวัยสามารถนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้อง เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นบทบาทของครูปฐมวัยที่พึงปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาเด็ก โดยที่ครูจะต้องรู้ทันสมัยและหลากหลาย ดังที่กฤษยา ตันติผลชีวะ (2540 : 70) ได้กล่าวว่า ครูปฐมวัยควรมีความรู้ทันสมัยโดยเฉพาะในด้านเรื่องหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่ง โรงเรียนจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมีการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไว้อย่างชัดเจน และปัจจุบันหลักสูตรก็มุ่งจัดให้ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ครูจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ทักษะ เทคนิค วิธีสอนเพื่อสามารถพัฒนาประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรีย์ เขียวนิ้ออ่อน และชุตินา ลวสุตานนท์ (บุหงา ลิ้มโกมุท 2547 : 3) ที่กล่าวว่าครูระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องมีสมรรถภาพของครู คือมีความรู้ ความสามารถทักษะ เจตคติ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมสามารถประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลจากการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างชุมชนวิชาชีพ ครูโรงเรียนสาธิตได้แสดงทัศนะในที่ประชุมว่าพึงพอใจที่มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ศึกษาดูงานพอใจในพฤติกรรมของเพื่อนครูที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเขาวมาลย์ วิเศษ (2548) ที่กล่าวว่า ครูปฐมวัยมีความพอใจและต้องการเลือกรูปแบบ

วิธีการพัฒนาและจัดอันดับรูปแบบและวิธีการพัฒนาตนด้วยการศึกษาดูงานไว้อันดับสอง ซึ่งครูปฐมวัยได้แสดงความคิดเห็นว่าควรมีการศึกษาดูงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการของบุคลากรและหน่วยงาน เมื่อกลับมาแล้วสามารถที่จะนำความรู้ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ปรับปรุง แก้ไข พัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของ ลำเรง พันธุ์ผัด (2541 : 78) ที่กล่าวว่า การศึกษาดูงานเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่สอนประจำได้ศึกษาดูงานเยี่ยมชมสถานการณ์ต่าง ๆ นอกชุมชน

5. ผลจากการศึกษาชุมชนวิชาชีพ โรงเรียนสาธิต ได้เล็งเห็นผลประโยชน์ที่เกิดจากการศึกษาดูงานชุมชนวิชาชีพ ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้งานในหน้าที่ ได้พัฒนาตนเองและองค์กร โดยให้ความสำคัญในกระบวนการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งช่วยสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานร่วมกันของคณะครูบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ สงบ ประเสริฐพันธ์ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ประโยชน์หรือผลดีที่จะเกิดขึ้นจากชุมชนวิชาชีพช่วยให้ครู ผู้บริหาร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ครู และผู้บริหารได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง งานในหน้าที่ และวิชาชีพ ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงานดีขึ้น มีความมั่นใจ เป้าหมายในการทำงานไปสู่จุดหมายเดียวกัน พร้อมทั้งจะอุทิศเวลาให้กับ การเรียนการสอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจกับองค์กรและบุคลากร และจัดให้เป็นระบบในการดำเนินงาน
2. ศึกษาข้อมูล และร่วมกันสร้างความเข้าใจในเรื่องเดียวกัน เพื่อร่วมวางแผน การปฏิบัติงาน และการดำเนินงานได้ตามขั้นตอน
3. ในการดำเนินงานวิจัยครั้งต่อไป ควรบริหารจัดการเวลา เนื่องจากครูประจำการ โรงเรียนระดับปฐมวัยจำเป็นต้องดูแลเด็กตลอดเวลา
4. ผู้บริหาร โรงเรียน ควรรู้และเข้าใจกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน เพื่ออำนวยความสะดวกในการวิจัย
5. ควรให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 ได้มีส่วนร่วมในการสำรวจบริบทของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

มหาวิทยาลัยและโรงเรียน ควรได้ดำเนินงานวิจัยตามลักษณะ ดังนี้

1. ควรศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู จากเกณฑ์มาตรฐานข้ออื่นๆ ที่ไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้
2. ควรจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่พัฒนาครู และโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการวิจัยและติดตามผลการพัฒนาครูและ โรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

บรรณานุกรม